

VARFÖR ÄR DET SÅ TYST PÅ BIBLIOTEKET?

bisbloggen februari 2012

Hörde miljöminister Ek slingra sig som värsta Åkervinda i ekot i morse angående vargjakten. Men vad hon sa kan kort sammanfattas som så, att om inte Sverige snabbt anpassar sig efter EU-reglerna i frågan, så är risken att EU kommer att ta över beslutsrätten över den svenska vargjakten. Det kan alltså gå med vargfrågan som med Grekland och Italien, demokratiskt valda företrädare eller fattade beslut slängs på historiens sopphög och överstatliga tvångsåtgärder införs. Tidigare talades det mycket om EUs demokratiska underskott, nu tycks man istället ha en allvarlig kris på grund av ett demokratiskt överskott, som snabbt måste avvecklas.

Dessvärre är detta inte bara ett problem på EU-nivå, utan det har blivit ett smygande gift som spritt sig i hela samhället. I den stolta formuleringen i vår grundlag om att "all makt utgår från folket" tycks ordet utgå fått en ny betydelse, mer som i "utgåendet datum." Istället har vi fått illusionen om valfrihet.

Ser fram emot den dag då valfrihet ändrar betydelse och står för friheten att slippa välja elbolag, tågentreprenör, vårdgivare, pensionsfonder, etc. Val som gör mig ansvarig för konsekvenser och problem som jag inte rimligen kunnat ta ställning till, men där jag får "skylla mig själv".

Denna förödande ideologi, det elfte budet som min son ironiskt kallade det på 90-talet, "tänk på dig själv och skit i andra", predikas nu från maktens blånande höjder i termer av frihet, lönsamhet, marknadsanpassning, konkurrens och effektivitet. För den offentliga sektorn är konsekvenserna förödande, säg Carema det räcker. Tidningarna, nu även de borgerliga fylls av rapporter och artiklar som visar på det ur välfärdssamhällets synpunkt ineffektiva, oekonomiska och omänskliga i denna utveckling, så förhoppningsvis har det snart dragits så många gånger i nödbromsen att tåget stannar och backar in på ett nytt spår.

Men för att för att detta ska ske måste tystnaden bland offentliganställda brytas, fler måste våga stå upp, organisera sig och ta striden mot de ökande klyftorna, den tilltagande orättvisan och den minskande demokratin på snart sagt alla områden som marknadstänkandet som overrideologi leder till.

Givetvis gäller detta även biblioteksvärlden. Alla dessa vackra ord om biblioteket som ett värn för yttrandefriheten, en arena för demokratin med uppdrag att motverka klyftor och garant för fri och jämlik tillgång till information, inte är de trovärdiga om de inte innefattar även biblioteket själv. Det har blivit så förlamande tyst på biblioteken. Att det inte är hälsan som tiger still har visat sig i undersökningar vid flera av våra

största bibliotek. Det finns i dag en enorm brist på civillurage på alla nivåer. Det finns en stor rädsla som brer ut sig inom alla offentliga verksamheter, inom det privata har den väl alltid funnits, en rädsla för att säga ifrån, att protestera, att uppfattas som obekvämt, förändringsobenägen, illojal och avvikande. Vad är man rädd för? Jag har frågat många men får bara diffusa svar och anar en uppgivenhet inför den radikala maktförskjutning som skett inom arbetslivet. Tidigare har problem på arbetsplatser ofta diskuterats i termer av dåligt ledarskap och bristande resurser, nu är budskapet att mår du inte bra, inte trivs, vill förändra eller på något sätt inte "klarar jobbet" så är det ditt eget fel, du är en förlorare och bör helst försvinna eller åtminstone straffas med dålig löneutveckling. Systemet med individuella löner är ett sataniskt instrument för att kunna härska genom att splittra. Det är förnedrande för såväl arbetsgivare som arbetstagar då det bygger på en människosyn som motverkar solidaritet och samarbete och uppmuntrar egoism och ögontjäneri.

Man vågar inte protestera när man anser något vara fel då filosofin nu är, att det gäller att gilla läget. Exempelvis har Stockholms kulturborgarråd sagt rent ut i pressen att personalen är förändringsobenägen och borde se sig om efter annat jobb om de inte anpassar sig. Vart det leder kan man läsa sig till i Barbara Ehrenreichs

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Icke-kommersiell-inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.

skrämmande bok *Gilla läget. Hur allt gick åt helvete med positivt tänkande*. Läste just en liten anspråklös bok om att organisera sig och göra motstånd, *Hopsnackat. Folkrörelse på arbetsplatsen* och inser hur långt bort från 70-talets protesterande och strejkande vi kommit. Göran Greider menar i sin bok *Det måste finnas en väg ut ur det här samhället* att en ny vänster måste ha sitt ursprung och organiseras utifrån arbetsplatserna. Det känns inte så hoppfullt idag när vi tycks vara åter på ruta ett. Men plötsligt händer det ...

*

April 2013

Några personer bröt tystnaden. På den ovan återgivna texten fick jag en handfull kloka kommentarer (finns att läsa på bloggen) om vad som förändrats i tiden, om fackens maktlöshet, om det förödande i att allt ska vägas och mätas. Självt tappade jag orken och tråden, läste bland *Slutet på Yttrandefriheten (och demokratin?)* av Lennart Lundquist och *Rätten att slå larm. En handbok om yttrandefriheten på jobbet – råd för whistleblowers*, utgiven av TCO. Jag följde turerna kring tillkomsten av en whistleblowerfunktion i Göteborgs kommun. Syftet är egentligen att försöka hindra folk att gå till media. Också kring detta har det blivit tyst.

Insåg att den stora boven heter New Public Management. Så här skriver svenska Wikipedia om detta fenomen:

New Public Management (NPM) avser den samling av styrnings- och ledningsmetoder som gradvis introducerats inom offentlig sektor sedan 1980-talet. NPM är en bred term för flera olika managementidéer där många filosofier lånas från den privata sektorn. NPM kom både som ett krav på ökad effektivitet på offentlig sektor genom marknadsanpassning av verksamheterna.

Appliceringen av NPM ledde till att flera modifierade marknadslösningar applicerades inom offentlig sektor. Exempelvis decentralisering av beslutanderätt, interndebiteringssystem, målstyrning, ansvarsutkrävande och

upphandling. Brukare och patienter inom systemen och medborgare i möte med offentliga institutioner beskrivs som kunder som konsumerar tjänster.

system med siffror och ord, ord som sedan kanske inte läses av någon, men som ska finnas. Känns som kartan ibland blir viktigare än terrängen. Alla dessa planer, policy och dokument och olika

IT-verktyg och kontrollsystem för att hantera dem, är det verkligen effektivt? Säger det egentligen något om verksamhetens kvalitet och omfattning? Det skapas en enorm överbyggnad för en i många fall krympande verksamhet.

Just detta gjorde att tidningens redaktör sa att hon måste fråga stadsdelschefen om hon fick publicera krönikan! Sedan dess har det bara blivit tystare.

Tänkte sluta här, men det känns alltför negativt. Har just läst Göran Therborns *Världen. En inledning*, där han gör en enormt koncentrerad analys av världens historia, nutid och framtid – och det är ingen uppmanande läsning. Som en liten ljusstrimma på allra sista raden säger han att enda hoppet för världen är rörelser som World Social Forum och andra ungdomsuppror. Sedan sjöng nog den gamla vänsteraktivisten som Mikael Wiehe:

Foto: Anna Hallberg

Som ensam liten myra, hur ska jag angripa denna elefant? Visserligen är fem myror fler än fyra elefanter, men tysta skräckslagna myror kryper bara långt in i stacken och hukar när elefanten kliver i den.

Då blir det lätt att identifiera sig med huvudpersonen i Sophie Divry's *Kod 400*, som handlar om den frustrerade hunsade bibliotekarien, förvisad till källaren och fången i sig själv, Dewey-systemet och biblioteksorganisationen, men med en stark tro på Biblioteket.

När jag hösten 2009 lämnade min cheftjänst efter nästan 30 år skrev jag en sista krönika i personaltidningen där bl.a följande passus ingick:

Chefsjobbet har genom åren blivit allt mer administration, allt mindre verksamhet, det gäller att ständigt mata olika

En enda sak är säker
och det är livets gång;
att allting vänder åter
att allting börjar om
Och fastän våra röster
ska mattas och förstummas
ska nya röster sjunga
ska nya röster sjunga

Ingrid Atlestam